Төрөөбүт түөлбэбит чэчирии сайыннын!

2005 сыл

САНГА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

Ахсыннары 13 күнэ оптуорунньук

№ 151 (9366)

ХАҺЫАТ 1951 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Кыайыы 60 сылыгар

ДЬОММУТ-СЭРГЭБИТ КЭРИЭҺИГЭР

Хадаар орто оскуолатын музейа Кыайыы 60 сылынан араас көрүнүүлэр үлэлэри ыытан кэллэ. Тыыл, үлэ ветераннаритан ахтыылар салгыы ыытылыннылар. Кыра кылаас оҕолоро "Мин дьиэ кэргэним сэрии сылларыгар" диэн буклеты ситэрдилэр, киэргэттилэр. Манна ким дьиэ кэргэниттэн сэриигэ, ким үлэҕэ сылдьыбытын, ким тугунан фронтна кемелэспүтүн эһээлэриттэн, эбээлэриттэн сураһан, хаартыскалаан оногорбуттара.

Оскуола 90 сыллаах үбүлүөйүн көрсе СР Президиэнэ Шыров 2023№-дээх ыйаах ыйынан биэс бойобуой орденнаах С.Д.Флегонтов аата оскуолабытыгар инэриллибитэ. Үбүлүөйгэ Семен Дмитриевич Флегонтов кыргыттара Наталья уонна Светлана кэлэн ыалдьыттаан барбыттара. Музейга аҕаларын хаартыскаларын, автобиографиятын, үс знактарын (47 гвардейская стрелковая дивизия, ветеран 62–8 гвардейской армии, Тула–Кенигсберг ветеран 50 армии) бэлэхтээн барбыттара. Хадаарга, Уорҕаҕа оҕолору, олохтоохтору кытта көрсүбүттэрэ. Ол бэлэхтээбит матырыйаалларын туһанан эбэн С.Д.Флегонтова анал стендэ оногуллубута. Кини туһунан кинигэлэри булан туруордубут.

Анал муннук сэрии кыттыылаах Уорҕа олохтоохор Семен Николаевич Протодьяконовка оногуллунна. Кийиитэ Н.Г.Егорова оҕонньор наҕараадаларын (ол иһигэр "Аҕа дойду сэриитэ" II-с степеннээх орденын, "За отвагу" бойобуой мэтээлин уо.д.а.) арааттан илдьэ кэлбит американскай бачыынкатын, биригэдьиирдии сылдьан сүкпүт торбос суумкатын, онтон да атын малларын бэлэхтээбитэ. Семен Николаевич дьиктитэ диэн күн аайы кэтүппэккэ туох буолбутун, ким кэлэн барбытын, тугу гыммытын, сэргээбитин чараас үөрэнээччи тэтэрээтигэр бэлиэтээн иһэр эбит. Оннук 20 тэтэрээти музейга бэлэхтээбитин туруордубут. Тэтэрээтэ "Топпот тэтэрээтэ буолар, быстах бэлиэлэр"– диэн бэлиэлээх. Топпот диэн таптал аата. Хара өлүөр диэри Семен Николаевич "Уорҕам уота умуллубатын"–диирэ.

Музейга Аҕа дойду сэриитигэр аналлаах отделга сэдэх экспонаттары булан туруордум. Холобура: Хадаартан Григорьев Прокопий Степанович "За участие в героической обороне Сталинграда"-дастабырыанньатын. Онно суруллубут "Указом Президиума Верховного Совета СССР от 22 декабря 1942 награжден медалью "За оборону Сталинграда"от имени Президиума Верховного Совета СССР 25 ноября 1943 года 3№24898 командир 208 ОДСБ УП 5 гвардейской армии майор Ушаков"– диэн суруктаах уонна бэчээттээх. Өссө биир сэдэх экспонат "купоны на денежные выдачи к удостоверению о награждении медалью"–диэн суруктаах блокнот курдук оногуулаах ый аайы 10 солк. көмө эларга толоруллан анара быыллар, корешога эрэ хаалар эбит. №686837 купон. Бу купонынан №1—37№ диэри 1944 сылтан 1947 сылга диэри харчы ылбыт корешоктара сылдьаллар. Сорҕотун ситэ туһамматахтар. Бу документтэри бу ойун кыыһа учуутал И.П.Григорьева уонна сиэнэ В.А.Поталова бэлэхтэбиттэрэ.

Кэрэхсэнэр экспонаттарынан буоллулар Егор Васильевич Харитонов-Саннай 25 сылы мэлдьи туруулаһан "Халыг Хадаартан Ийэ Дойду көмүскэлигэр" кинигэтин черновига уонна "1941–1945 сс. Хадаар нэһилиэгиттэн Аҕа дойду сэриитигэр уонна үлэ фронугар сылдьыбыт уонна өлбүт дьоннор"-улуустааҕы военкоматы кытта сверкаласпыт документтэнэ буолаллар. Егор Васильевич бэлэҕэ. Бу матырыйааллары туһанан РФ картатын истиэнэҕэ тардан баран Хадаартан сэриигэ барбыт дьон ханна сэриилэспиттэрин, үлэ фронугар сылдьыбыттарын оҕолорго көрдэрээрү анаан бэлиэтээтибит, көрдэрдүбүт.Холобура: Москва анныгар–22 киһи, онтон 19 өлбүт, Сталинградка–10 киһи, 7 өлбүт, Старай Руссаҕа–9 киһиттэн 6 өлбүт, Смоленскай уабаласка–6 киһиттэн 5 өлөр, 1 билиэн түбэйэр... Ити курдук 24 хайысханан сэриилэспиттэр, үлэҕэ сылдьыбыттар. Ялонияны утары–11 киһиттэн 1 өлбүт. Бу барыта суруллан көрдэрүллүннэ. Барыта 136 киһи армияҕа ыҥырыллыбыт. 95 киһи сэриигэ быһаччы кыттыбыт. Бу 136 киһиттэн 111 киһитэ нэһилиэннэригэ суох. Дьэ бу кэдэҥни. Бу дьонтон төһөлөөх оҕо төрүөх этэй? Үлэ-хамнас туһунан этэ да барбаппын. Үлэҕэ 15 киһи сылдьыбыт. 1945 с. үс киһи өлбүт. Тааттаар Уйбаан Иннокентьевич Ануфриев- Берлиннэ 30.04.1945 с. өлбүт.

14.04.1945 с. Протодьяконов Николай Тарасович 1 Австрияҕа өлбүт.

13.04.1945 с. Ньуочаабый дойдутун буорун булан баран өлбүт "Дойдум буорун буллум, аны өллэхпүнэ да өллүм диир үһүбүн"-диэбит. Аны инн-бии үс Андросовтар-үһүөн өлбүттэр, убайдыы-быраатыы Анемподистовтар, Григорьевтар, Елисеевтар, Луковцевтар уонна аҕалыы-уоллуу Харитоновтар өлбүттэр. Үс быраатыы Дьячковскайдартан биирдэрэ эрэ эргиллэр, Ивановтартан эмиэ биирдэрэ эрэ үлэттэн эргиллэр.

2004 сыл күүнүгэр маҕаһын ыскылаатыгар (урукку Бөҕө Чэмнээйэ ампаарыгар) сельпо документтэрин архыыба буолан харалларын турарбин бэрийэ сылдьан эргэ хаһыаттары булбутум. Араас документтэри, счеттары, биэдэмэстэри ол хаһыаттарынан тастаабыттар этэ. "Кыым" хаһыат 1941 с.-4 устуука, 1942 с.-4, 1943с.-4, 1945с.-3, 1948с.-2 устуука. Барыта 17 "Кыым", "Социализм суола" хаһыат 1941 с.-1 ,1942-2 уст., "Эдэр большевик"-1941с.-4 уст., "Социалистическая Якутия" 1940с.-1уст. Быйыл күүтүн Уорҕаттан 1945с. ыам ыйын 9 күнүнэҕи "Комсомольская правда"хаһыаты Харитоновтар кэргэн бэлэхтээтилэр.

Бу хаһыаттар музейга хараллан сыталлар.

"Бочуот Знака" орден кавалера Н.Н.Дьячковскай 1956с. заем тарҕатыытыгар уполномоченнайынан үлэлээбит 698823№-дээх дастабырыанньатын 17 араас достоинстволаах заемнары кини кэргэнэ М.Р.Дьячковская бэлэхтээбитэ.

"Сэрии сылларын оҕолоро"-30 альбом оногуллубуттара. Бу альбомнна 1942 с. диэри төрөөбүт дьон киллэрилиннилэр.Бастакы альбом - биир ыалы көрдерер. Олохтородьаһахтара, үлэлэрэ-хамнастара, оҕолоро-уруулара, ахтыылара, хаартыскалар киллэрилиннилэр. Өссө 25 ыалга оногуулла сылдьар. Бу барыта кырдьаҕастар аттарын үйэтитиигэ анаан.

"Буойуннар суруктара"–диэн туспа стендэ, саллаат котелога, флягата, хаартыскалар уо.д.а. бу стендэлэри ситэрэллэр.

Хоту көһөрүллүүгэ сылдьыбыт дьон ахтыылара олох аҕыйах этэ. Ону көһөрүллүү 60 сылынан күүскэ үлэ ыытаммын Чакыртан В.Г.Титовтан "3 Интернационал" уонна Дьокуускай куораттан М.П.Кондратьевтан "Кыһыл Кырыстан-барыталаабыт дьоннор испиһэктэрин ыламмын 396 киһи аата кэстубүтэ. Барыта 90-ча ахтыы, хаартыска хомулунна. Манна "Барҕа"курунуогум оҕолоро кемелөһөллөр.

"Кэскил" уонна "Юность севера" хаһыаттар холбоһон тэрийбит "За Родину-мать!" девизтээх республиканскай экспедицияларыгар кыттан 2003–2004 сс. 1 миэстэни ылбыппыт. Ол түмүгүнэн "Барҕа"курунуогум көмө салайаччыта Алина Дьячковская (9"а"кылаас үөрэнээччитэ) "Океан"лаҕырга сыныана сылдьар, кэлэрэ чуҥаһаата.

Манна даҕатан кэпсээтэххэ, балаҕаммар кырдьаҕастар "Алгыс" кулууптарын үлэлэтэбин. Араас дьаһаллар, көрсүһүүлэр манна ыытыллаллар. Герой ийэ Е.В.Лукина, "Норуот маастара" М.П.Давыдова,бэйэм уонна Е.Г.Григорьева буолан 2004 сылга саас 4 кымыс иһитин (1 м. урдуктээх сири иһит, 60 см. урдуктээх, үс мунуктуу быыылаах улахан, кыра иһиттэри) быыр тигэллэрин үөрэтэн тиксиппит. Инчэҕэйдии сүлэн, тигэн баран отунан киэптээн хатаран бэран, хатырыгы уматан, арыыга булкуйан хараардыбыппыт.

2005 с.санатыттан тигэн эмиэ төрдүөн саха атын симэбин 2 кымыыс, 1 чаппараҕы бүтэрэн үөрэх аһыллыытыгар оскуолаҕа бэлэхтээтибит. Бөлтөөрүн матырыйаалын, оҕуруотугар, сукунаҕа тигиигэ үгүс юбки көмөлөспүтэ.

Балаҕаммытыгар сэрии кэминээҕи саха ыалын малынсалын, таҥаһын сабын хомуйан туруордум. Холобур: тайах, таба тириититтэн кырыллыбыт түүнэн оногуллубут тэллэх, куобах суорҕан, сиэл уонна кулупун серүөлэр, алтан, бронза, чугуун иниттэр. Бурдук тардар таас, талкы,ыйааһын уо.д.а.Таҥас-сап, дьиэ тэриллэрэ барыта 150 экспонат туруорулуннулар. Манна көһөрүллүү кыттыылааҕа Устинья Петровна Нестерева 90 сааһын бэлиэтээбиппит.

Ити курдук үлэлии-хамсыы сылдьабыт.

Е.П. ИВАНОВА,
Сима Сергеев аатынан
17 №-дээх музей салайааччыта.

Киин хаһыаттарга альтернативнай сурутууга сыл аҥарыгар сыаналара

Индекс издания	Газеты и журналы	Подписная цена
54858	Саха сирэ с приложениями	672,00
	Для предприятий	757,86
54868	Саха сирэ без Эдэр саас	554,52
	Для предприятий	618,12
54854	Якутия	684,84
	Для предприятий	778,08
13854	Якутия(толстушка)	261,36
	Для предприятий	303,06
31843	Забота-Арчы	68,04
	Для предприятий	90,72
54850	Кэскил	124,20
	Для предприятий	148,44
54856	Юность Севера	124,20
	Для предприятий	148,44
31849	Якутские ведомости	122,52
	Для предприятий	154,44
54857	Уур., сокуон., дьаһаллар	80,88
35814	Изжог	54,24
	Для предприятий	54,24
73992	Чуораанчык	88,40
	Для предприятий	88,40
73993	Колокольчик	88,40
	Для предприятий	88,40
73994	Далбар Хотун	66,60
	Для предприятий	85,08
78779	Якутяночка	66,60
	Для предприятий	85,08
73318	Полярная звезда	102,87
	Для предприятий	129,84
73453	Чолбон	211,14
	Для предприятий	242,40

Ытыктабыллаах улуус олохтоохторо!

Олохтоох "Сана олох" хаһыакка сурутуу салгыы ыытыллар.Сурутууну ыытар агеннары дьиэҕитигэр ыҥырыахтыытын сөп. Сэлиэннэ иһигэр үлэлиир агеннар аатларын, телефоннарын нөмөрүн билсиһиннэрэбит.

1.Григорьева Т.Н. – 42-608.
2.Оконешникова В.Е. – 42-485,
3.Крюкова П.С. – 41-935.
4.Сивцева А.А. – 41-483.
5.Платонова Нь.В. – 42-508.
6.Редакция – 41-265, 41-358.

Сыл аҥарыгар сурутуурга квитанцияларынан үүнэр 2006 сылга диэри хаалбыт үс нэдиэлэ устата бырааһынньыктааҕы бириистээх лотерея оонньонор. Тиэтэйиҥ, ахсаннаах хонук хаалла! Улуускут хаһыатыгар суруттарын, эйгини күүтэллэр: бырааһынньыгынан араас бириистэр, сыл аҥарын устата -үгүс сонуннар!

1 сылга сурутуу сыаната – 450 солк.

Сыл аҥарыгар – 250 солк.

"Сана олох" РИХ ГУ.

"УОЛАН" ОБЩЕСТВЕННАЙ ТЭРИЛТЭ ҮЛЭТЭ-ХАМНАҺА КӨДЬҮҮСТЭЭХТИК БАРАР

Биһиги улууспутугар үлэ уонна социальнай сайдыы министерствотын иһинэн республиканскай тэрилтэ буолан, Мария Николаевна Саввина салалталаах оҕоҕо уонна дьиэ-кэргэҥнэ социальнай көмө киинэ ситиһиилээхтик үлэлиир. Тэрилтэ араас балаһыанньалаах дьиэ-кэргэттэргэ, биирдиилээн дьоҥҥо социальнай өттүнэн көмүскэллээх буолалларыгар туруулаһан, бу аранаҕа биллэр-көстөр көмөҥ оҥорорун улуус дьоно-сэргэтэ бары билэкөрө сылдьабыт. Киин араас хабааннаах үлэни ыытарын сэргэ кини биир сүрүн хайысхатынан саастарын ситэ илик оҕолору кытта утумнаахтык үлэлэһэр.

Киһи олоҕор 14—18 сааһыгар дьэри үөрэхтээхтэр этэллэринэн эпиэттээх, элбэх бутуурдаах бириэмэтэ кэлэр. Биллиҥти сайдыы балысханык киирэр, барытыгар ыраанак ыар тыыннаах охсуута күннэтэ күүһүрэр кэмигэр, бу саастарыгар сылдьар оҕолор олох мөкү көстүүлэригэр ордук бэринимтиэлэр, саастарын ситэ илик оҕолор буруйу оҥоруулара (уоруу, күлүгэннэһин, дьиэттэн бырах барыы, итирдэр утахтары иһии уо.д.а.) улууска, республикаҕа күннэтэ, сылын ахсын сыыппарата элбии турар.

Ускул-тэскил сылдьан араас быһылааннарга түбэспэттэригэр, буруйу оҥоруулуу утары сэрэтэр үлэни ыытарга, дьиэ-кэргэн киинигэр улуустааҕы үөрэх салаатын уонна улуустааҕы Ис Дьыала отделын кытта элбэх өрүттээх үлэ-хамнас барар. Ол курдук 2003 сыл күһүнүттэн киин специалиһа Надежда Борисова анал программа оҥостон, "Уолан" общественнай тэрилтэни туспа устаалтаан, бу боллуруоһунан киллэн-саҕалаан дьарыктанар. Общественнай хамсааһын сүрүн сыалынан-соругунан оҕо дьарыктаах буолуутун, общественнай, туһалаах сыныьаланы тэрийии, патриотическай өйгө-санааҕа иитии-үөрэтии уо.д.а. буолаллар. Бу түмсүүгэ элбэх оҕолоох дьиэ-кэргэннэртэн эбэтэр аҥардас төрөппүттэрдээх, үлэлиэн баҕалаах 30-ча оҕо 2 сыл устата сырытта. Кии н үлэһиттэрэ хас биирдии оҕоҕо болҕомтолорун ууран, кини проблемаларын, ыарахаттарын быһаарарга өйдөрүн-санааларын ууралларр. Психологическай тренинг, хас биирдиилэригэр кэтээн көрөргө педагогическай дневник, профориентационнай үлэ, араас темаларга бэсиэдэлэр ыытыллаллар. Маны таһынан бэйэлэрин баҕаларынан "Уолан" уолаттара сэрии, тыыл ветераннарыгар, көһөрүллүү кыттыылаахтарыгар, инбэлииттэргэ, кырдьаҕас, соҕотох дьоннорго мас хайыталлар, муус уганнар, дьиэ ис-тас үлэлэригэр көмөлөһөллөр, онон дьон-сэргэ махталын ылаллар. Дьиэ-кэргэн киинин салалтата үлэлээх буолуу киинин (салайаачы Н.Н. Шестаков) кытта дуогабардаһан, кыра да буоллар ыйынан хамнас көрүллэрин ситиспиттэр, бу хамнастарынан оҕолор таҥас-сап атыылаһан, таҥнан абыраннылар. Улууска ыытыллар волонтерскай хамсааһыннарга, тэрээһиннэргэ көхтөөхтүк кытталлар, олоххо актыыбынай позициялаах буоларга үөрэнэллэр. Үлэни кытта тэҥнэ алтыһыннаран сыныьалаҥнарын да олус туһалаахтык атааралларр: араас интеллектуальнай конкурстарга, культурнай-массовай тэрээһиннэргэ, спортивнай күрэхтэһиилэргэ көхтөөхтүк кытталлар, спортивнай, техническэй, музыкальнай уо.д.а. куруһуоктарга дьарыктаналлар эбит. Уус-Алдан Суоттуутааҕы музейыгар, Төлөйгө мини-футболга күрэхтэһэн, сайын Аммаҕа киирэн сөтүөлэрэ, дьикти-кэрэ айылҕаны көрөн-истэн дуоһуйа сыныьаммыттар. Уолаттар ааспыт сылга "Инфоком" компьютернай залыгар ыйга биирдэ босхо оонньотоллорун, уопсайынан иллэҥ кэмнэрин туһалаахтык атааралларын кэпсээтилэр.

Тэрилтэҕэ билигин 10 уол сылдьар. Уопсайынан киинҥэ сиэр-майгы өттүнэн иитиигэ, үөрэххэ көмө эмиэ киинҥэ сиэр-майгы өттүнэн иитиигэ, үөрэххэ көмө эмиэ 10 эрэ. Дьэ, ол иһин, ордук киэһэ телефонунан оҕоһуллар, оскуоланы кытта тэҥнэ үлэ барар. Киһи, оҥ

РЕДАКЦИЯ ПОЧТАТА

ТЫА БӨҺҮӨЛЭГИН ПРОБЛЕМАЛАРА, САНААЛАР

1 кг. үүт сыната кыһын 50 солк., сайынын 40 солк., байтаһын ынах этин 200 солк., улахан сылгы этин 180 солк., убаһаны 150 солк., ньирэй этин 500 солк. сыналыыр кэм кэллэ. Оччоҕо туох улаҕыйыы тахсыаҕай? Дьэ манна мунньустубут санаабын үллэстэбин.

1. Биһиги Президеммит, Правительство-быт тыа хаһаайыстыбатыгар 3–4 миллиард оросхуоттуубун диэн этэр. Бу харчы бородууксуйа онороччуга ситэ кэлбэт.

2. Арыыйда дьон куоракка, улуус киниигэр көһөр. Сыана улааттар эрэ дьон саатар сайын тахсан от отттуо, сайылыкка олорон сүөһү көрүө. Ынах ыан хамнастаныа этилэр, үүт диэн бу доруобуйа туллар тутааҕа, ханнык да эмкэ барбат "өлбөт мэнгэ" аһылык буолар.

3. Үс кыһыны туораппыт тиэнэ оҕуспут 11–12 тыһыынча солкуобайга турар. Куорат харчылаах дьоно биир ыйдаах хамнастарынан, 3 сүөһүбүтүн ылыан сөп. Ол иһин саха этэ суох табыллыбатынан, сыананы итинник олохтуохха. Аҥардас быйыл убаһа аҕыйаҕар сыана 1 төбөҕө 14–15 тыһыынчаҕа турда.

4. Саха ыала 4 саастаах эбэтэр улахан сылгы (байтаһын) этин сиирэ буоллар, үйэтэ 80–90 сааска тиийэрэ саарбаҕа суох. Байтаһын, сылгы этэ, сыата энергияны, күүһүүоҕу биэрэрин таһынан бары ыарыыттан харыстыыр дьоҕурдааҕын ситэ суолта биэрэн туһаммаппыт. Бу тотоойу олус миннньигэс этинэн бэрт аҕыйах ыал аһыыр. Ол иһин байтаһын сылгы этин ынах этиттэн быдан улахан сыанаҕа тутуохтаахтар. Маны оннооҕор тыа ыала билбэт буолан, тыһаҕас, оҕус тиэнэ этин сииллэр. Биир сыл байтаһын сылгы этин сиэбит ыал, иккис сылыгар боростуой эти сиэ суоҕа.

Ньирэй этин туһунан. Былыр колхозтаахтар саҕана, 60 сылларга ньирэйдэри иитэллэрэ. Ынах эрэ барыта үүттээх буолбат, аны ыаммытынан үүтү туттарар буолан, ньирэй ийэтин ситэ-хото эмпэт. Быһа түһэр, муомурар. Биһиги нэһилиэк урукку кэмнэ биллиилээх ыанньыксыта Никифор Иванович Оконешников сааскыттан ийэтин кытта ыыппыт ньирэйэ убаһа саҕа улаатар, таһа убаһа курдук сыаналанар, этэ мраморнай буолар. Кырдьаҕас дьон эрдэттэн үллэһэн ылан сииллэр. Онтон быйыл биһиги улуус дьаһал биэрэн, мөлтөх бороону өлөттөрдө. Бу туох да киһи сиэбэт эттээх сүөһүлэрэ. Дьэ онон ыаллар үүтэ суох ынахтарыгар 2-лии ньирэйи тилийэн күһүннэ дылы улаатыннараллара буоллар, тыһы ньирэй племенной сүөһүгэ, оҕустар идэһэҕэ барыахтар этэ.

Биир саамай улахан проблема – ынах, биз ахсаана элбээһинигэр турар. Хамнас ылаары тыа киһитэ ийэ сүөһүү, сылгыны иитэрэ, ити сыанаттан тутулуктаах. Нэһилиэк аайы баар 70–80 үлэтэ суох суоҕунан аатырар, сүөһү көрөр дьон биир да күн өрөбөкө үлэлииллэрин аахсан, бэйэлэрин пенсионнай фондаҕа харчы уктаран, пенсияҕа тахсалларыгар, стаж аҕыйытын нэһилиэк салалтатыгар биэриэххэ. Бу олус улахан социальнай боппуруос. Нэһилиэк сүөһү көрөр дьонно сир биэрэр уонна үлэ киниискэтин толорор гына оноруохха.

Аны пенсия туһунан. Тыа сиригэр 30–40 сыл үлэлээбит дьоммут пенсиялара 2–2,5 тыһыынча солкуобай. Пенсияҕа барыы диэн – списанияҕа барыы. Тойонуттан, үлэһититтэн тутулуга суох бары өлүөхпүт. Пенсияҕа онон барытын тэҥнэн кэбиһиэххэ. 55 саастаах эр киһиэхэ, 50 саастаах дьахтарга пенсиятын 7 тыһыынча солкуобай гыныахха. 60 сааһыгар 8 тыһыынча, 70 сааһыгар 10 тыһыынча оноруохха. Билигин куоракка, улууска улахан үлэҕэ үүгэй хамнаска сылдьыбыт дьон улахан пенсияланнылар. Дьону аһыырынан көрөн пенсияны быһаарар кэм кэллэ. Пенсия үлэһиттэрэ олус уустук системанан үлэлиилларэ чэпчиэ этэ.

Нэһилиэк бэйэни салайыныыга киирэр. Чурапчыга, уопсайынан илин энэр улуустар промышленноһа суох буолан атын үп киирбэт. Холобур Мугудайга 900 киһи олорор дэриэбинэтигэр 3 сыл иһигэр күүстээх үлэ баран, сана балыыһа, физзал, пищевой комбинат курдук улахан тутуулар үлэҕэ киирдилэр. Манна бастакы олугу нэһилиэккэ акция оҥорон дьон санаатын түмэн, харчы хомуйан тутуллубут тутуулар буоллаллар. Аҥардас нэһилиэк олохтоохторо балыыһаҕа 250 тыһыынча, физзалга 300 тыһыынча хомуйан туттардылар. Бу нэһилиэк сайдыытын түстүүр тутуулар. Аны бүтэһик улахан санаабыт 200 оҕоҕо таас оскуоланы тутуу. Аҥардас бырайыагар 1 мөлүйүөн 200 тыһыынча солкуобай көрдүүллэр. Маны арай үүппүтэлпит сыананата үрдэтэҕинэ эрэ, кыайар кыахтаахпыт. Бу баараҕай тутуу саҕаланыыта эрэ буолар. Тутар опыт баар, нэһилиэннэ көхтөөх, ол эрээри Президент Программатыгар тута киллэрэн туппатаҕына хойутуубут.

Тирии туһунан. Биһиги нэһилиэккэ идэһэҕэ сыл аайы 400 ынах сүөһү, төрүөхтээх сылга 300 убаһа өлөрүллэр. Ити идэһэбит тириитэ туһаҕа турбат. Бу тириини анал тэрилтэлэр хомуйаттар. Арай улууска манан дьарыктанар, имитэр, таҥастыыр сыаҕы аһар киһи туһаныа этибит. Тирии аҥардас быаҕа, таҥаска, атах таҥаһыгар туттуларын учуоттаан, манан дьарыктанар тэрилтэ нада буолла. Боростуой аҕыйыкан Чурапчы улууһа 5–6 тыһыынча ынах сүөһү, 4 тыһыынча сылгы тириитин туттарыа этэ.

Түмүктүүбүн. Тыа сирин проблемалара үгүс, быһаарыллара уустук. Ол эрээри дэриэбинэ олохтоохторо сэниэтик олороллоро, үлэлиир, сынньанар усулуобуйалаах буоллахтарына, бу буолар салалта үлэтин түмүгэ.

Правительство председателэ Е.А. Борисов, Президеммит В.А. Штыров сөптөөх суолу тутуһан, ер сыллаах Программа оноорон үлэлиир буолан хорутуулаахтык, киһи астынар үлэтин ыытан иһэллэр. Ол иһин бу салайар дьоммут 2-с болдьоххо толору үлэлииллэр, салайаллара наада.

А. ВАРЛАМОВ, Мугудай нэһилиэгин специалиһа, СР үтүөлээх зоотехнига.

НИКИФОРОВНА

Сэрии саамай ыар биримэтигэр, Чурапчыга алдьархайы аҕалбыт сут-кураан үгэннэн турар кэмигэр, 1942 сыллаахха Кытаанахха акушерка үөрэҕин бүтэрбит Таатта кыыһа Анастасия Никифоровна үлэлии кэлбитэ. Колхозтар көһөннөр, киһи аҕыйаан, 3 нэһилиэк Кытаанах, урукку Бөлөҥүскэй, Сылаг сирдэригэр олорор дьону-сэргэни эмтээһин кинизхэ сүктэриллибитэ. Нөҥүө сылыгар биир дойдулааҕа Мария Григорьевна Пинигина кэлбитэ. Төрөлөөх сатыы ыраах сирдэринэн сылдьан, бу ыарахан кэмнэргэ үлэлээбиттэрин, биһиги бүгүҥү дьон сатаан таба сыаналыырбыт да уустук. Киэнэтин оскуолаҕа оҕолору ПВО-ҕа үөрэтэрэ, улахан дьоннорго байыаннай үөрэхтэ ыытталларыгар, санитарнай көмөнү оноруурга эмиэ Анастасия Никифоровна үөрэтэрэ.

Үөрэхтээх медицинскэй үлэһит тиийбэт кэмигэр элбэхтик соҕотоҕун үлэлиирэ. Анастасия Никифоровна үлэлиирин устата ситэтэ суох аҕыйынан 700-кэ оҕону төрөппүтэ, биир ийэ, биир оҕо эҥирээбэтэҕэ. Анастасия Никифоровна элбэх сыратын уурбутун түмүгэр, 1951 сыллаахха Кытаанахха балыыһа дьиэтэ тутуллубута, трахома эмтиир, кухня дьиэлэрин көһөрөн аҕалан туппуттара, кэлин биир дьиэтэ Чурапчыга көһөрүллүбүтэ.

Никифоровна (дьон-сэргэ итинник аатыыра) олохтоох кадры иитиигэ дьаныһан үлэлээбитэ: үлэлии-үлэлии үөрэнэр 2 сыллаах сиэстэрэлэр курстарын аспыта. Онно үөрэнэн үлэһит буолбуттара: И.В. Ермолаева, А.И. Собакина, М.И. Сидорова, М.С. Лыскова уо.д.а. уонна 30-н тахса сыл тохтоло суох сиэстэрэнэн үлэлээн пенсияҕа тахсыбыттара.

Анастасия Никифоровна – коммунист, лектор, пропагандист этэ. "Ийэ оскуолатын" аһан үлэлэтэрэ, нэһилиэк советыгар үйэн сылларга депутатынан талыллан үлэлээбитэ, табаарыстыы суут, дьахталлар комитеттарын председателинэн талыллара.

Никифоровна – үтүөкэн ыал күн күбэй ийэтэ, кэргэнинэн Николай Николаевич Дьячковскайдыын 5 оҕону төрөтөн иппиттэрэ бэртээхэй ыал, дьон буолан үөрүүлэрин уксаппыттэрэ. Кыргыттара Христина, Софья - норуот үөрэҕириитин туйгуннара, Прасковья, Августа - культура үлэһиттэрэ, соҕотох уоллара Николай Николай Дьячковскай "Алаас" профилакторий кылаабынай быраана, доруобуйа харыстабылын туйгуна. Оҕолор бары аҕаларын суолунан нэһилиэк, республика спортивнай чиэпин араас көрүүнэргэ чиэстээхтик көмүскээбиттэрэ, ийэлэрин Анастасия Никифоровнаны уҥуордаан ыраахыттар, араас фестиваллар лауреаттара, онтон Николай Николаевич Саха сиригэр тэриллибит "Сарыал" ансамбль үнкүүһүтэ, Сахатын сирин элбэх омук дойдуларыгар билиһиннэрбитэ.

Никифоровна Кытаанахха уһаайбаны көдьүүстээхтик туһаныы ахсаабат агитатора этэ: оҕуруот араас аһын үүнэрин, хортуоппуй олордуу, сибэккинэн дьиэни-уһаайбаны киэргэтиини саҕалаабыта. Кытаанахха чөл олоҕу киллэриигэ үгүстүк үлэлээбит эбит, кини көҕүлээһининэн нэһилиэккэ кыһыны быһа ыытыллан саас ыам ыйын 22 күнүгэр түмүктэнэр велосипедка, дискэ, граната быраҕыытыгар, уһуну, үрдүгү ыстаныыга тиийэ спорт 22 ааас көрүүнэригэр дьахталларга күрэ тэһии үгэс курдук ыытыллара. Киэнэтин си дэс баала, сибэкки, оҕуруот аһын рассадаты быыстапката буолара. Оттон билигин умну лан баран, күүдьүйэн эрэрэ кэрэхсэбиллээх.

Анастасия Никифоровна Христина Ив новна диэн аанньал курдук амарах ийэлэ этэ. Хаһаайыстыбаларын, оҕолору көмөлөөн көрөллөрө, ыалдьыкка, хоноһо дьиэлэрин аана мэлдьи аһаҕас буолара, ми ньигэс дэлэгэй астаах остуолларын тула үг аймах, доҕор-атас ыалдьыттыыра. Атын ыа тан уратылара диэн мэлдьи дьиэ тиийбэтинэ дэриэбинэҕэ үлэлии кэлбит сана араас спец альностаах үлэһиттэр киниэргэ дьиэлэнэлл рэ, олороллоро, ыал да буолан көһөллөр Онтон соҕуруттан кэлбит медицинскэ үлэһиттэр хайаан да киниэргэ бастайаанна олорор, үлэлиир сирдэринэн буолара.

Норуота, дьоно-сэргэтэ Никифоровнан олус сөбүлүүрэ, астынара, бары кыһаллара рыгар сүбэ-ама ылаллара, кини этэрин истэ лэрэ, толороллоро.

Үйэтин тухары Кытаанаҕар олорбута, би ир кэмнэ кэргэнин үлэтинэн Чыаппараҕа бы стах кэмнэ олоро сылдьыбыта, Чыаппар дьоно Никифоровнаны итии-истиг тылына ахталлар.

Олоҕун тиэнэ күннэригэр да дьон туһуга кыһаллыыта кини олохтон арахсыытын түргэ тэппитэ диэн саныыбын мин.

1977 сыллаахха Көмүө трагедиятын кэ мигэр Анастасия Никифоровна Чурапчыг атаҕынан ыалдьан, очнотооҕуга электроуокк сылытан эмтэниигэ сыппыта. Онон истибэкк сыппыт эбит, республиканскай комиссия Москва профессордарын кытта вертолетунан кэлбит күннэригэр Чурапчыттан тахсыбыта Наастаны (саастаах өртө "биһиги Наастабыт диэн аатталлара) көрөөт икки ыал ийэлэр Дария, Марфа ыҥырбытынан утары тиийбит тэрэ, туохтара да улаханнык ыалдьыбатын кыратык мэйиилэрэ эргийэрин, сорох арды гар харахтара ирим-дьирим буоларын, куо ракка барыахтарын баҕарбаттарын эппитэ рэ. Онуоха эбии пенсионерка, ороҥуон биир бастын ыанньыксыта Татьяна Егоровна эми барыан: "Тугум да ыалдьыбат," – диэн утары ласпыта. Никифовна куоракка киирэн үчүгэ сана оборудование баар сиригэр хайаан д обследование, анализ баран диагноска чуол кайданара, эмтэнэллэрэ наадалааҕын эппитэ өйдөппүтэ, онуоха сөбүлэһэн барбыттара Бэйэтэ почтаҕа тиийэн телефонунан кэпсэтэн сүрдээҕин айманан дьиэтигэр кэлбитэ. О кизнэ охтон 22 хонукка өйө суох сытан, орто дойду олоҕуттан арахсыбыта.

Дьэ ити курдук "Норуот доруобуйатын ха рыстабылын туйгуна", Кытаанах нэһилиэгин Бочуоттаах гражданина Анастасия Никифо ровна Нелунова (Никифоровна) үлэлээн, оло рон ааспыта.

Кини аата Кытаанахтааҕы участковай ба лыыһаҕа инэриллибитэ, төрөппүт оҕолоро ки ни сырдык кэриэһин, үтүө аатын дьоһуннаах тык туталлар, хос сиэннэрэ салгыыллар.

М.С. ЛЕОНТЬЕВА
тыыл, үлэ ветерана, Кытаанах, Хайахсы нэһилиэктэрин Бочуоттаах гражданина

"МИН ОЛОҤХОНУ УРУҺУЙДУУБУН" ДИЭН ЭДЭР ХУДУОҺУННЬУКТАР КОНКУРСТАРЫН ТҮМҮГЭ

*РФ народнай худуоһунньуга А.П. Мунхалов картиннай галереятыгар ахсыннны 12–18 күннэригэр "Мин олоҥхону улуус оскуолаларын үөрэнээччилэрин "Мин олоҥхону уруһуйдуубун" диэн тиэмэҕэ үс бөлөҕүнэн күрэхтэһиитэ буолла. Барыта 15 оскуолаттан 200-н тахса тэһии буолла. Бастыыта 15 оскуолаттан 200-н тахса тэһии буолла. Барыта 15 оскуолаттан 200-н тахса тэһии буолла, ордук Чурапчы үлэ турда. Көрөөччүтэ да элбэх буолла, ордук Чурапчы үлэ турда. Көрөөччүтэ да элбэх буолла, ордук Чурапчы оскуолаларын дириэктэрэ (салайаччыта Н.Е. Гуляева) I миэстэҕэ, II миэстэҕэ "Ньургун Боотур өлөр өлүүттэн муччу тэҕэ" үлэтинэн 9 саастаах Чурапчы алын сүүрүк кэтүүт

Саха дьыллаагы "Дьукэбил уоттунан кулумнуу, ронньоо торообут туолбэм" диэн туолбэлэр икки ардыларынааҕы хаар оҕоҕуоктар конкурстарын балаҕаннаата.

Тэрийэр комиссия:
Чурапчы сэлиэнньэтин дьаһалтата, культура управлениета.
Конкурс сыала:
— Саҥа дьыл бырааһынньыгын үөрүүтүн үрдэтии
— Айар дьоҕурдаах дьону таһаарыы
Сыаналанналлар:
— Оноһук ис хоһооно
— Тас көстүүтэ
— Хаачыстыбата
Наҕараадалааһын:
— 3 бастакы миэстэлэргэ харчынан бириэмийэ олохтонор.
Комиссия түөлбэлэри кэрийэ сылдьан ахсыннью 28 - 30 күннэригэр сыаналыыр.

Саҥа дьыллаагы "Киэргэн, сырдыгынан сиҕиааҥ саҥа дьыллаагы Чурапчы" тэрилтэлэр икки ардыларынааҕы конкурс балаҕаннаата

Тэрийэр комиссия:
Чурапчы сэлиэнньэтин дьаһалтата.
Конкурс сыала:
— Саҥа дьыл бырааһынньыгын үөрүүтүн үрдэтии
— Тэрилтэлэри сомоҕолооһун, территорияларын ис-тас көстүүтүн тупсарыы.
— Айар дьоҕурдаах дьону түмүү
Конкурс ирдэбилэ:
— Мууһу тэрилтэ бэйэтэ хаччынар
— Уотунан киэргэтиини хаччынар
Сыаналаналлар:
— оноһук дизайна, кээмэйэ
— уотунан киэргэтиитэ
— ис хоһооно, хаачыстыбата
Наҕараадалааһын:
— 3 бастыҥ уотунан, муус оноһуктарынан киэргэммиттэргэ харчынан бириэмийэ олохтонор.
Комиссия тэрилтэлэри ахсыннью 28 - 30 күннэригэр кэрийэ сылдьан сыаналыыр.

Саҥа дьыллаагы "Остуордуйа алыптаах эйгэтигэр" диэн тэрилтэлэр уонна чаастынай дьон икки ардыларыгар муус оҕоҕуоктар конкурсун балаҕаннаата.

Тэрийэр комиссия:
Чурапчы сэлиэнньэтин дьаһалтата.
Конкурс сыала:
— Саҥа дьыл бырааһынньыгын үөрүүтүн үрдэтии
— Дьон- сэргэ сынньалаҥын тэрийии.
— Айар дьоҕурдаах дьону түмүү
Конкурс ирдэбилэ:
— Тэрилтэлэр уонна чаастынай дьоннор тус-туспа сыаналаналлар
— Мууһу тэрилтэлэр, чаастынай дьоннор бэйэлэрэ хаччыналлар.
— Тэрийэр комиссия тиэрдибит тематыгар сөп түбэһэр оноһуктары онороруу
— Оноһуктар турар сирдэрэ — Кыайыы скверэ.
Сыаналаналлар:
— Оноһук дизайна, кээмэйэ
— Ис хоһоонугар сөп түбэһиннэрии
— Хаачыстыбата
Наҕараадалааһын:
— 3 бастыҥ муус оноһуктарга харчынан бириэмийэ олохтонор.

Кэриэстэбил

АҒАБЫТ СЫРДЫК МӨССҮӨНЭ СҮРЭХПИТИГЭР ҮЙЭ-СААС ТУХАРЫ ТЫЫННААХ БУОЛУОҒА

Өлөр өлүү киһи олорбут сылын аксаанынан буолбакка, дьонунан хаамар ("смерть не по годам ходит, а по людям") диллэр. Баара-суоҕа 56 сааһыгар, үлэтин-хамнаһын үгэнигэр сылдьан, бөҕөгө дьиэ-кэргэн туллар тутаахпыт, талтыыр оҕом, кэргэним, аҕабыт, эҥэбит, убайбыт Гаврил Гаврильевич Попов ахсыннью 13 күнүгэр сырдык тыына быстыбыта номнуо бөҕөгө оруста.

Аҕабыт оҕо сааһа сүүрүктээк Амма уутугар сөтүөлээн, кырылас кунаҕар сыламнаан аастыта. Аҕата, Гаврил Яковлевич Попов, Аҕа дойду сэриттэн эргиллэн кэлэн баран детдомҥа интэрнэтчиэн, сельсовет председателинэн, түүлээх тутаччыанан үлэлээбитэ. Нэһилиэгэр ытыктанар киһи этэ.

Ганя үһүс кылаастан теннискэ дьарыктанан күрэхтэһиилэргэ кыттар буолбута, сэттистэн учуутала И. К. Седалищева үөрүүтүнан баннна нотанан оонньоон, оскуола бөҕөрдөригэр тыаһатар буолбута. 1965 с. бэйэтин баҕатынан музыкальнай училищеҕа киирэн үөрэҕэ сыыһыттарына аҕалара маска баттатан олохтон туораабыта, бөҕөгө оҕото тулаайах хаалбыта. Бу ыраас халлаанна этин эппитинии соҥумар алдьархайтан Ганя оҕо сааһа буппута. 16 сааһыгар ангардас хаалбыт ийэтигэр көмө-тирэх, балтын, бырааттарын кытыгэ эппиэтинэстээк дьиэ-кэргэн сүрүк киһитинэн буолбута. Үлэлээн дьиэ-кэргэнигэр көмөлөөбөр сылгаан, ити сыл ведучилище школьнай отделениетыгар кэтэхтэн үөрэхкэ көспүтэ. Үлэтин Одьулуум оскуолатыгар пионер баһаатайынан саҕаламмыта. Салгыы Соловьев, Мыҥдаҕаайы, Телей, Чакыр оскуолаларыгар ырыа, физкультура, начальнай кылаас учуутталларынан үлэлээбитэ. Туоссаах үлэтин таһынан общественнай үлэҕэ активнайдык кыттара.

1980 с. СГУ саха тылын салаатын хатэхтэн үөрэнэн бүтэрбитэ. Бэйэтин үөрэтэр предметин туйгунуук билэрэ, оскуолаҕа драматическай күрүппүүгү үлэлэтэрэ, бөҕөгө бастакынан бэйэтин кылааһын бэйэни салайыныыга киллэрбитэ. 1984 с. Амма орто оскуолатыгар директоры ыытар үлэҕэ солбуйаачыынан анаммыта.Учуутал, интэнэн быһыытынан үөрэтэр оҕолорун убаастабылларын, талталларын ылбыта.

1987 сыллаахтан Болугурдаҕы нэһилиэк советын исполкомун председателинэн үлэтин саҕалаабыта. Исполком, сессия быһаарыыларын олохтоох киллэрэн ыытара. Кыстык бэлэмнэригэр субуотуннуктарга нэһилиэннэри, тэрилтэлэри үөрүү тардара, тэрилтэлэр иччэх ардыларыгар спортивнай күрэхтэһиилэри көрүлүүрэ. Сценкаҕа ыраас көрүдьүөстээк оруоллары оонньуура, оскуолаҕа, нэһилиэккэ солбуллубат Дед-мороз этэ.1989 с. нэһилиэк советын куоталаһыыларыгар оройуонна бастаан "Москвич" массыына фондатынан наҕараадаламмыттара.

1990 сыллаахха райсовет тэрийэр отдельын сэбиэдиссэйинэн анаммыта, кэлин администрацияҕа отделлары салайар үлэҕэ олордоҕуна 1995 сыллаахха улуус хаһыатын редакторынан анаан, олоҕун тиһэх күннэригэр диэри үлэлээбитэ.

Улуус киниигэр көмөн кэлиэҕиттэн театр олоҕун сорохтунан буолбута. Кини айбыт уобарастара—Бачаган, Уйбаан, Абдулла, Омуннаах Уйбаан, Быыпсай кулуба, Топпот Өндөрөй, Харбаев дьоҥҥо-сэргэҕэ итэҕэтиилээхтик арыллыыттара. Тиһэх оруола А. Ткаченко (Сэнээрэ тылбаһыгар) "Танара дөҥүлэ" комедиятыгар Аанньал буолбута...

Торообут-чэскэбит Мыҥдаҕаайытын туһугар ийэ-саҥатын, дуоҕатын сылаһын уурара. Ол курдук доҕорун Н.И.Протодьяконовы нэһилиэк үлэтин бүтүннүү сүрүннүүр "Мыҥдаҕаайы кытыла" экологическай программатын бөҕө бастаныан ейиэбута, улууска, республикаҕа сырдаппыта. "Мыҥдаҕаайы" түмсүүнү куораккка сүбэлээн-амалаан тэрийсибитэ, Социалистическай Үлэ Героя Р.И. Константинов герой буолбута 50 сылыгар аналаах дьаһаллары көҕүлээн, тэрийсэн ыытыспыта, оскуолаҕа кини аата иҥэриллибита. Амма орто оскуолатын капитальнай ремуонэ хаһыат хонтуруоллуур тутуутунан биллэриллэн, дьону-сэргэни үмүрү тардан кылгас бөлдьөхкө үлэҕэ киирбитэ.

Эдэр ааҥнат үчүгэй хаачыстыбаларыттан, ситиһиилэриттэн үөрэҕэ, астына, дьон иҥитигэр-биллитигэр таһаарар түгэни булара. Үбүлүйдэр, сылбайбалар үөрүүлэрин-көтүүлэрин тэрийсэрэ, бэйэтэ тамадалыыра. Дьон саҥаатын көтөөр ураты хаачыстыбалаҕа. Дьоҥҥо бороспуой, кэнэ сыһыаннаҕа, көр-күлүү аргыстаҕа. Элбэх доҕоттордоҥо-атастардаҕа, эрэллээх доҕор этэ.

Аҕабыт дьиэҕэ-уоккна олус бүгүрү этэ—таналы да суйара, аһы да астыыра, эҥэрбэни да уллара сылдьыыттаара. Туох да үлэттэн иҥнэн-толлон турбат этэ: электро приборлары ремуоннүүрэ, мотоциклы, массыынаны, тракторы ыытара, сүгэнэн да үлэлиирэ, от охсуутугар атыттартан хаалсыбат этэ.

Аҕабыт Мыҥдаҕаайыттан көмөн тахсыбыта төлө да 15 сыла буоллар, оҕолорун, сиэттэрин торообут дойдуларыттан тэйиччэккэ сылын аайы сайылатан, сөтүөлэтэн, сир астатан сынньатара.

Доруобуйатын көрүнэр этэ-бырааттарга, эмиэ эрэнэрэ, ыраас атын нымыларын да туттара, сарсыарда аайы зарядка онороро. Ыарахан ыарыыга ыллара сылдьан бөҕөгө, чугас дьонугар, биирдэ да "иилтоотун" диэн тыл быктарбакка чуумпутук бу орто дойдуттан күрэммитэ бөҕөхкө олус соҥуччу буолбута.

Өй-санаа, сүрэх-быар ылымнат ыар ааныылаах күнду үөрбит сырдык мөссүөнэ бөҕөхкө үйэ-саас тухары тыыннаах буолуоҕа. Кини ааттан ханнааҕын ынчаттара аатталыахтара.

Аҕабыт кылгас , чаҕылхай олоҕо үлэлээбит коллективын, хаан-уруу дьоннорун, бэчээккэ департамент көмөлөрүнэн киниэ буолан, сотору күн сирин көрүөҕэ.

Ийэтэ, кэргэнэ, оҕолоро, биирдэ торообуттэрэ.

ӨҢӨРДӨЛИИБИТ!

С. Я. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын туйгун категориялаах учуутала, Саха Республикатын үөрэҕириитин туйгунун, тарбахтыы тылбыт сиргэ сылдьыбыт туйгун тутуулаах үлэлэр, мулус тутыгар таламмыт бөҕөр идеалыгыттан, өйдөр-өйдөөн күнү дьөлгөбитин ПЕСТЕРЕВА Татьяна Михайловнаны алгыын орто алыгранын болаатыар долгуннуулаах күннүгэр сүрэхпит сылгабын аатын, истиҥ ыйын досуоллаан эҕэрдэлиибит!

Саха Государственнай университетын бүтэриэхтиэхтэн дьиэнэ долгутар, ийиу өрүүтэр күүстээх-кыаллаах кэрэ, дьикти тылбыттан уонна литературабыттан ытыктыыры, таптыыры үөс оҕону үөрүйүүкэр лаҥыра сох лаахтаабыт.

Эйигин саҥаны, сонуну көрүүр, алгыыр кылаастар лаастар-педагог бөҕөлөрүн үрдүкүнэн сиэлэлыыбыт. Республика учуутталларыгар ыытыллыы чаҕылхай айтас үрдүктэрин кэмэ сэлэриниэ ылан үрдүөхүн 20-с үйэ кэбиэ келиэ үрдүктэрдэр аспиталлыстыннан кэмэ пуонньубут.

Оҕо-аймах күүтүн туоҕут Улахан уоттуллаах, уотуо-лаахтык кинэбитиэр сарсыынны кэтэн сыруйбуо эрэ сиҕиилэрбит, бар дьонуҥ таптыгар улэн сылгыннаан туоҕута буоллун, дьиэ-кэргэнин алгыыр дьаллоох-сэргэлээх буоллун диэн ааныыбыт.

Чурапчы орто оскуолатын саҥа тыыннаах уонна тэрэт культура учууталлара.

ХХХ

Россия үөрэҕириитин туйгунун, эр силлэрэй кэрчаанньарын иитиигэ-үөрэтиигэ уҥуо-дьоҕостаахтык, таһаарыылаахтык улаатыбыт убаастыыр, ытыктыыр, кэмэ туоҕар кинибитин Сусанна Гавриловна ПАНФЕНОВАНЫ 50 сааскын туолбут үбүлүйүгүнэн иитиитик-историк эҕэрдэлиибит!

Баҕарабыт кытаанах доруобуйаны, үлэҕэр-хамнаскар өссө үрдүк ситиһиилэри, эйигиннэрин мэлдьи үөрүү-көнүү дьол-сэргэ арыстыыларын.

Кытаанахтыаан 1 Нуоргуйдаана' үбүйдэн коллектива.

Тапталлаах аҕабыт, эҥэбит, хос эҥэбит үлэ, тыыл ветерана, Россия үөрэҕириитин туйгуна, улуус Бочуоттаах гражданина
САВВИН Роман Максимович
бу дьыл ахсыннью 9 күнүгэр үйүн ыарахан ыарыыттан 67 сааһыгар күн сириттэн барбытын бары үөлэннээхтэригэр, билэр дьонугар, аймахтарыгар дириҥник курутуйан туран ыытыннэрэбит.

Уолаттара, кийиитэ, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.

Кутурҕаннарын тиэрдэллэр:
— Таптыыр, убаастыыр эҥэ дьаҕдьэбит Роман Максимович олохтон туораабытынан уолаттарыгар Роман Романович, Вячеслав Романович Саввиннарга, кийиитигэр Раиса Захаровнаҕа, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр иллэт кыыһа Евдокия Петровна, кини оҕолоро, сиэннэрэ, Хатылыттан Попоотар, Хайахсыттан Дьячковскайдар, Мурун-Тыымпыйаттан Адамсотар.
— Роман Максимович күн сириттэн барбытынан уолаттарыгар, кийиитигэр, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, чугас дьонугар А. П. Илларионов аатынан Хайахсыт орто оскуолатын администрацията, коллектива.
— Роман Максимович өлбүтүнэн уолаттарыгар Роман Романович, Вячеслав Романович Саввиннарга, кийиитигэр, сиэннэригэр Чурапчы 8 кылаастаах оскуолатыгар биирдэ үлэлээбит коллегалара.

Таптыыр ийэбит, эбэбит үлэ, тыыл ветерана, Уус-Алдан Дуҥсүүгүттэн төрүттээх Чурапчы сэлиэнньэтин олохтооҕо
СЫРОВАТСКАЯ Вера Егоровна
бу дьыл ахсыннью 9 күнүгэр ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытын доҕоттор билэр дьонугар ыытиннэрэбит.

Оҕолоро, кийиттэрэ, сиэннэрэ.

Кутурҕаннарын тиэрдэллэр:
— Вера Егоровна ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн уолаттарыгар Геннадий Спартакович, Анатолий Спартакович, Валерий Спартакович Ордаковтарга, кийиттэригэр, сиэттэригэр, чугас аймахтарыгар ССКП Чурапчытаабы райкомуттар биирдэ үлэлээбит дьүөгэлэрэ Е. М. Макарова, М. П. Коркина, Т. И. Степанова, С. Ф. Максимова, А. С. Дьяконова, С. Ф. Пермякова.
— Вера Егоровна күн сириттэн барбытынан кутуоллутугар Геннадийга, балтыбытыгар, эдэйийбитигэр Аанчыкка, уолаттарыгар, кийиттэригэр, сиэттэригэр Дьокуускайтан Яковлевтар, Шишигиннэр, Анна, Василий, Екатерина.
— Вера Егоровна өлбүтүнэн оҕолоругар, кийиттэригэр, сиэннэригэр ыкса ыаллара Монастыревтар, Ксенофонтовтар, Моисеевтар.

Бахсыттан төрүттээх Дьокуускай куорат олохтоохторо
Петрова (Ноговицына) Саргылана Константиновна
Ноговицын Константин Константинович
Ноговицын Гоша, Ноговицын Валентин
соҥумардык олохтон туораабыттарынан кутурҕаннарын тиэрдэллэр:
— Уола Костя, кыыһа Саргы, сиэннэрэ Егорка, Валентин олохтон туораабыттарынан Анна Дмитриевнаҕа аймахтара, кийиитэ Таня, уола Сергей, аҕалара Нестор Новгородов, эдэйийдэрэ Евдокия Ноговицына, күтүөтэ Семен Местников, Светлана, Сергей Ноговицыннар.
— Саргылана Константиновна, Константин Константинович, Гоша, Валентин олохтон туораабыттарынан ийэлэригэр Анна Дмитриевнаҕа, Сергейгэ, Семеҥҥа, кийиитигэр Татьянаҕа, сиэнигэр Нарыянаҕа, Сергей Сергеевичка, Светлана Николаевнаҕа, Лукерия Семеновнаҕа Захарова Е. А., Владимирова М. И., Тарабукина А. В. уонна дьүөгэлэрэ.

Редактор А.А. ЗАХАРОВ.
АДАРЫЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
телефоннорбут:
редактор – 41-332, отделлар – 41-265.
E-mail: Osanaoloh@churap.sakha.ru

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствата, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук государственнай учреждение. Массовай информация средстволорун туһунан РФ Сокуонунан тутуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нуомэрэ – ПИ №19-0423.

"Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук ГУ. Офсетнай бэчээт. Сокааһын № 151. Тираж 2113. 12.12.2005 с. бэчээккэ бэриллиннэ. Хаһыат нэдиэлэҕэ үстэ: оптуорунньукка, чэппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар.

Автор сурутар этиллэр санаа редакция позициятыгар мэлдьи сөп түбэһэр буолбатах. Сурукка ыйыллар чахчылар ырдьыктаахтарыгар эппиэтинэһи автор тус бэйэтэ сүгэр.